

Karaliaus Stepono Batoro vizitas Anykščiuose 1582 kovo 5 dieną

Istorikas Simonas Matulevičius

Laimėjus Livonijos karą, 1582 m. sausio 15 d. Zapolės Jame pasirašius taikos sutartį su Maskvos didžiosios kunigaikštystės caru Ivanu IV, karalius Steponas Batoras Lietuvoje sutinkamas kaip nugalėtojas.

1581 m. gruodį – 1582 m. vasario mėnesius karalius praleidžia Vilniuje, ir iš ten kovo mėnesį išvyksta į Rygą sutvarkyti Livonijos teritorijos, kuri po karo atiteko ATR, reikalų.

Karaliaus kelionė iš Vilniaus į Rygą vyksta tokiu maršrutu:

Kovo 2 dieną išvykimas iš Vilniaus, toliau Ržeš, Giedraičiai, Balninkai, Anykščiai, Kupiškis, Pasvalys, Saločiai, Bauska, Jakimoža, Dalen, Musa, ir atvykimas į Rygą kovo 12 dieną.

Pirminis šio maršruto aprašymo šaltinis yra kunigaikščio Jano Piotrowskio 1582 metų kovo 18 dienos laiškas iš Rygos Karūnos didžiajam maršalkai Andžėjui Opalinskiui.

Tame pat laiške rašoma, kad karalius apsistojo arba buvo jo Minsko kašteljono name. Tuo laiku Minsko kašteljonu, taip pat Lietuvos didžiosios kunigaikštystės didžiuoju išdininku ir raštininku ir Anykščių seniūnu buvo Janas Janovičius Hlebovičius.

Rygoje karalius pasitinkamas kaip nugalėtojas, jam atveriami miesto vartai, įteikiamas miesto raktas. Surengiama jo atvykimui skirta šventė, įteikiamos dovanos. Į Rygą su karaliumi atvyksta ir gausi garbingų didikų palyda, tokių kaip didysis karūnos etmonas Janas Zamoyskis, Vilniaus vyskupas ir karaliaus vietininkas Livonijoje - Jurgis Radvila, žemaičių vyskupas Merkelis Giedraitis, vienas iš Lietuvos Statuto autorių ir Vilniaus universiteto steigimo signatarų Ostapas Valavičius, lenkų karo vadas Samuelis Zborowzkis, Lietuvos didysis maršalka Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis, Naklo miesto kaštelionas Stefanus Grudzinskis, Žemaitijos kaštelionas ir Liublino unijos signataras Mikalojus Tolvaiša, ir tas pats Minsko seniūnas ir taip pat tas pats Anykščiuose karalių priėmęs Janas Hlebovičius ir kiti. Visa ši išpūdinga didikų grupė ar bent jos dalis apsilankė ir Anykščiuose.

Šaltinis: karaliaus Stepono Batoro itinerariumas.

Pirminis faktų šaltinis: Karaliaus Stepono Batoro karinių reikalų dokumentų rinkinys. 1887 m. Krokava.

Hlebovičių giminės herbas – „LELIWA“:

